

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra sociologie

Posudek vedoucího bakalářské práce

Jméno autora	Martin Lelek
Název práce	Bariéry spjaté se studijní neúspěšností studentů vysokých škol
Studijní obor	Sociologie
Vedoucí práce (jméno a příjmení s tituly, pracoviště)	PhDr. Miroslav Joukl, Ph.D. Katedra sociologie FF UHK
Oponent práce (jméno a příjmení s tituly, pracoviště)	Mgr. et Mgr. Klára Brožovičová, Ph.D. Katedra sociologie FF UHK
Rok obhajoby	2022

Hodnocení cíle/ů práce

Práce tematizuje jeden z aktuálních problémů v oblasti vysokoškolského vzdělávání, a sice studijní neúspěšnost. Autor ve svém empirickém šetření zjišťuje okolnosti, které vedou studující v oboru Sociologie obecná a empirická na FF UHK k prodloužení vysokoškolského studia a ohrožují úspěšné jeho zakončení. Cíl práce je stanoven adekvátně empirickému šetření malého rozsahu a je řešitelný. Autor vysvětluje důvody, které jej vedly k vymezení výzkumné populace, a vysvětluje, proč ve výzkumném vzorku nejsou zahrnuti ti bývalí studující, kteří svá studia nedokončili. Adekvátně zkoumanému problému se věnuje stavu poznání a těm teoretickým východiskům, které jsou představeny v odborné literatuře. Předně upozorňuje na odlišné pojetí studijní neúspěšnosti (v českém a zahraničním prostředí), na aspekty spojené nejen s proměnami vzdělávání, ale také se společenským a vzdělávacím systémem, věnuje se teoretickým přístupům ke studijní neúspěšnosti a eviduje hledání způsobů jejího omezení na vysokých školách, včetně UHK a její součásti: FF UHK. Zkoumaný problém jako výzkumný cíl práce je dekomponován do výzkumných otázek, na které autor hledá odpovědi analýzou realizovaných řízených rozhovorů podle předem připraveného scénáře. Zároveň se snaží o typologii informantů podle klíčových okolností a překážek, které ohrožují úspěšné završení studia, a předkládá na základě rozhovorů s informanty některá doporučení, která by mohla přispět k omezení studijní neúspěšnosti. Autor ve své práci tak nejen zjišťuje okolnosti a bariéry spojené s ohrožením úspěšného završení studia v daném studijním programu a oboru, ale také se zamýšlí nad způsoby omezení či odstraňování těchto bariér. V práci jsou mj. evidovány (jako specifická okolnost, která ovlivnila jak studium, studijní aktivity a výsledky, tak prioritizaci cílů informantů) důsledky počátečních protipandemických opatření přijatých na UHK v oblasti organizace výuky a zkoušení. O to jsou výsledky práce v návaznosti na stanovený cíl zajímavější.

Hodnocení obsahové stránky práce

<i>Užití zásadní odborné literatury a zdrojů</i>	ano	s výhradami	ne
<i>Přiměřená odborná terminologie práce</i>	ano	s výhradami	ne
<i>Vhodně zvolená metodologie</i>	ano	s výhradami	ne
<i>Práce s výzkumnými otázkami</i>	ano	s výhradami	ne
<i>Adekvátní průběh analýzy dat</i>	ano	s výhradami	ne
<i>Splnění deklarovaného cíle/cílů práce</i>	ano	s výhradami	ne

Hodnocení formálních kritérií práce

<i>Stylistická úroveň práce</i>	dobrá	s výhradami	špatná
<i>Pravopis a gramatika</i>	dobré	s výhradami	špatné
<i>Vhodná grafická úprava stránkování a textu</i>	dobrá	s výhradami	špatná
<i>Zpracování tabulek, obrázků, příloh</i>	dobré	s výhradami	špatné

Zásadní připomínky k obsahové úrovni práce

Autor sice plynule přechází od stavu poznání a teoretických východisek k empirickému šetření, ale některé výchozí poznatky jím nejsou při popisu a interpretaci empiricky evidovaných jevů adekvátně aktualizovány. Tak mohl lépe vyhodnotit otázky spojené se sociálně-ekonomickým statutem rodiny informantů, roli sociálního, kulturního kapitálu, akademického prostředí, sociální integrace, akademické integrace, referenčních skupin, „konkurencí“ mezi vzděláním a ekonomickými aktivitami nebo jinými zájmy, úlohu a spojení mezi studijní motivací, kontrolou a disciplinací apod. Autor ve výsledcích dospívá spíše k deskripci než k detailní analýze, v některých případech však nachází provázanost evidovaných okolností/bariér. Otázkou je, zda se jedná o působení (z hlediska studujících) vnějších a spíše systémových podmínek či faktorů nebo těch podmínek, na kterých se především podílejí a svou aktivitou je také vytvářejí sami studující. Otázkou také zůstává nejen to, které okolnosti vytvářejí překážky pro úspěšné završení studia, jak je studující vnímají a jak na ně reagují, ale zároveň, jaké faktory jsou vůbec pro studijní úspěšnost významné. Je ovšem patrné, že hledat odpovědi na tyto otázky by vyžadovalo vést rozhovory s různorodými segmenty výzkumné populace. Autor si je těchto limitů vědom a kriticky se ke zvolenému postupu vyjadřuje. Je také zřejmé, že autor nemohl dostatečně kriticky vyhodnotit evidované návrhy na možnou lepší podporu studia studujících, ale přínosem je, že v zásadě přináší náměty k zamyšlení a možným reakcím pro katedru sociologie.

Zásadní připomínky k formální úrovni práce

Bez zásadních připomínek. V textu se sporadicky objevují drobné překlepy nebo vyjádření, která nepatří do odborného stylu. Někdy autor zapomíná užívat pro empiricky zkoumané, popisované a hodnocené jevy terminologii získanou analýzou odborných zdrojů. V případě převzatých a parafrázovaných textů je účelné kromě odkazu na zdroj v závěru textu uvádět vlastní uvedení, komentář, interpretaci, stanovisko. Autor tak sice činí, nikoli na všech místech. Některá tvrzení nejsou dostatečně jasná nebo srozumitelná (např. flexibilita rozvrhu, komunikace mezi studujícími a vyučujícími, problémy spojené s informačními systémy), ač tato tvrzení na různých místech dokládá příklady.

Otázky k obhajobě práce

1. Které okolnosti/faktory zejména ovlivňují úspěšné studium? Které z těchto okolností/faktorů považuje autor za zásadní? Jsou spíše vnějšího (systémového), nebo vnitřního (individuálního) charakteru?
2. V čem autor spatřuje potenciál sociologických přístupů k tomuto problému.
3. Na které okolnosti, které představují překážky pro úspěšné studium, by se katedra/fakulta měla zejména soustředit?
4. Mohl by autor okomentovat z rozhovorů předložená doporučení pro podporu studujících za účelem úspěšného završení studia?
5. Jak by autor doporučil navázat na jím řešený problém?
6. Jak hodnotí svou zkušenost související s jím vedenými rozhovory?

Stručné slovní hodnocení (dle uvážení posuzovatele)¹

Oceňuji nejen autorovu volbu aktuálního tématu, ale také jeho přístup k porozumění složité problematice spojené jak s pojetími, tak s evidencí studijní neúspěšnosti vysokoškolsky studujících, jeho úsilí hledat pro empirické šetření teoretická východiska, tj. nejen mechanicky předložit odpovědi na výzkumné otázky, ale také jeho pokus o hledání souvisejících okolností či bariér, pokus o typologii spojenou s faktory ovlivňující studijní neúspěšnost. Zvláštní pozornost si zaslouží důsledky spojené s protipandemickými opatřeními na UHK v průběhu akademického roku. Předpokládám zajímavou obhajobu na zajímavé téma.

Výsledné hodnocení práce

Doporučuji k obhajobě.

Navržené hodnocení

B

V Hradci Králové 19.8.2022

PhDr. Miroslav Joukl, Ph.D.

¹ Např. náročnost tématu, specifika řešení, samostatnost nebo invence studenta, co jsou hlavní klady, nedostatky práce, případně jaký je přínos, nebo využitelnost práce, navrhovaná doporučení k možnému zúžitkování práce; zejména však návrh řešení pro případ nedoporučujícího posudku: a) upřesnit, doplnit nebo rozvést stanovenou pasáž, b) opravit, přepracovat stanovenou pasáž, c) přepracovat celou práci na zadané téma, d) vypracovat novou práci na nové téma.